

Sygn. akt II CSK 355/20

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa M. K.
przeciwko (...) Towarzystwu Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w W.
o zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 marca 2020 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) odstępuje od obciążenia powódki kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Powódka wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze wskazaniem na potrzebę wykładni „przepisów prawa materialnego art. 23 k.c., 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c., art. 361 § 1 k.c. z uwagi na ich rozbieżną interpretację dokonywaną przez sądy powszechne” oraz występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, którym nadała formę pytań: „Czy na podstawie art. 23 k.c., 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c., art. 361 § 1 k.c., osoby najbliższe poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał poważnego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, z istotnym ograniczeniem kontaktu słownego, uprawnione są do domagania się zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wynikającą z naruszenia ich własnego dobra osobistego w postaci prawa do istnienia niezakłóconych relacji rodzinnych (rodzicielskich) oraz prawa do cieszenia się niezakłóconym życiem rodzinnym? Czy zasądzenie zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 23 k.c., 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c., art. 361 § 1 k.c. za doznaną krzywdę wynikającą z naruszenia dobra osobistego w postaci prawa do utrzymania trwałej więzi rodzinnej, relacji rodzinnych oraz prawa do niezakłóconego życia rodzinnego jest możliwe tylko wtedy, gdy więź między osobami najbliższymi została całkowicie zerwana na skutek stanu wegetatywnego czy też wówczas, gdy utrzymanie lub nawiązanie tej więzi rodzinnej, prowadzenie niezakłóconego życia rodzinnego w normalny sposób, utrzymanie typowych relacji rodzinnych nie jest możliwe z uwagi na pozostawanie osoby poszkodowanej w stanie poważnej niepełnosprawności fizycznej? Czy zasadne jest rekompensowanie najbliższym osób poszkodowanych doznanej krzywdy wynikającej z naruszenia ich dobra osobistego w postaci prawa do niezakłóconego życia rodzinnego, prawa do nawiązania, utrzymania trwałej, typowej więzi rodzinnej oraz typowych relacji między osobami najbliższymi w sytuacji poważnej fizycznej niepełnosprawności osoby poszkodowanej czynem niedozwolonym?”

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania na problem o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygnięty w dotychczasowym orzecznictwie i wymagający pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz

przedstawić argumentację juretyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

Problem sformułowany przez powódkę nie ma cech określonych wyżej, gdyż odpowiedzi na postawione przez nią pytanie dostarcza istniejące orzecznictwo Sądu Najwyższego. W orzecznictwie tym wyjaśnione zostały też problemy w związku z wykładnią i stosowaniem przepisów, na kanwie których powódka sformułowała zagadnienie prawne. Wskazać w szczególności trzeba na uchwały składu siedmiu sędziów z 27 marca 2019 r., III CZP 36/17 (OSNC 2018, nr 11, poz. 103), III CZP 60/17 (OSNC 2018, nr 9, poz. 83) i III CZP 69/17 (OSNC 2018, nr 4, poz. 104), w których Sąd Najwyższy przyjął, że sąd może przyznać zadośćuczynienie za krzywdę osobom najbliższym poszkodowanego, który na skutek czynu niedozwolonego doznał ciężkiego i trwałego uszczerbku na zdrowiu. Nie każde jednak naruszenie dobra osobistego w postaci więzi bliskości uzasadnia jego ochronę, lecz tylko takie, które prowadzi do skutków w istocie takich samych, jakie następują w razie śmierci poszkodowanego, to jest przypadki głębokiego upośledzenia funkcji życiowych wskutek uszczerbków zdrowia najcięższych, nieodwracalnych i wykluczających możliwość zachowania bliskości z poszkodowanym. Zagadnienie prawne rozstrzygnięte powyższymi uchwałami jest o tyle kontrowersyjne, że alternatywny dla niego pogląd, formułowany czasami w orzecznictwie, a częściej w doktrynie, zakłada nieistnienie dobra osobistego w postaci więzi, także emocjonalnej, między najbliższymi osobami, które to dobro mogłoby zostać naruszone przez czyn niedozwolony osób trzecich. Przyjęcie tego alternatywnego stanowiska prowadziłoby do oddalenia powództwa w niniejszej sprawie bez badania następstw dla relacji, w jakich pozostaje powódka i jej córka

w związku z uszkodzeniem ciała doznanym przez córkę powódki w wypadku komunikacyjnym.

Sądy *meriti* orzekające w niniejszej sprawie, po dokonaniu niezbędnych ustaleń faktycznych, oceniły możliwość zastosowania do nich art. 23 k.c., 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c., art. 361 § 1 k.c., a ocenę prawną przeprowadziły w sposób odpowiadający kierunkowi wykładni tych przepisów przyjętemu w przytoczonych wyżej uchwałach Sądu Najwyższego. O tym, czy uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia wywołany u określonej osoby powoduje także takie skutki w jej funkcjonowaniu w relacjach społecznych i rodzinnych, które mogą być zakwalifikowane jako równoważne śmierci tej osoby, decydują ustalenia o faktach. Takie ustalenia nie mogą być objęte podstawami skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy przy jej rozpoznawaniu pozostawałby nimi związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 w zw. z art. 108 § 1 oraz w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., uwzględnivszy charakter dochodzonego roszczenia oraz sytuację osobistą i rodzinną powódki ujawnioną w oświadczeniach majątkowych złożonych na potrzeby rozpoznania jej wniosków o zwolnienie od kosztów w postępowaniu kasacyjnym.

jw